

هدف

دندان پزشکی به تشخیص و درمان بیماری‌های دهان و دندان می‌پردازد و از همین رو شاید بهتر باشد که عنوان این رشته را دهان‌پزشکی گذاشت.

در گذشته دندان پزشکی را مساوی با دندان سازی می‌دانستند. اما امروزه دندان سازی تنها بخشی از دندان پزشکی است.

رشته دندان پزشکی در مقطع دکترای عمومی نحوه رعایت بهداشت، پیشگیری و درمان بیماری‌های دهان و دندان را آموزش می‌دهد.

دندان پزشکی یک علم تخصصی است که سلامت دهان و دندان را به عنوان عضوی مهم در سلامت جسم و روح، زیبایی و ادا کردن کلمات تأمین می‌کند. همچنین به یاری این علم می‌توان بسیاری از بیماری‌ها را در مراحل اولیه شناخت و از پیشرفت آن جلوگیری نمود.

ماهیت

این مقطع دارای دو دوره مجزای ۲ و ۴ ساله است. که در ۲ سال اول دانشجویان واحدهای علوم پایه مثل بیوشیمی، آناتومی، بافت‌شناسی، فیزیولوژی، ژنتیک، میکروبی‌شناسی و ایمنی‌شناسی را می‌گذرانند و بعد از ۲ سال وارد دوره تخصصی دندان پزشکی شده و دروس اختصاصی خود را در زمینه آسیب‌شناسی فک و دهان، ارتودنسی، اندودنتیکس، پروتزهای ثابت و اکلوزن، پروتزهای متحرک و فک و صورت، پرپودنتولوژی، ترمیمی و مواد دندان، بیماری‌های دهان و دندان، جراحی دهان و فک و صورت، دندان پزشکی کودکان و رادیولوژی دهان و فک و صورت می‌گذرانند. و در نهایت می‌توانند بیماری‌های دهان و دندان را تشخیص داده و در حد یک دندان پزشکی عمومی نسبت به درمان آنها اقدام کنند.

عده‌ای دندان پزشکی را با کار عملی و تکنیکی صرف، یکی می‌دانند در حالی که اگر دانشجوی دندان پزشکی تنها فن و تکنیک این رشته را فرا گرفته اما در علوم پایه ضعیف باشد، در نهایت یک دندان ساز خواهد شد یعنی چنین فردی کار روی دندان را فرا گرفته است اما از علم پزشکی بی‌نصیب می‌باشد.

نکات تکمیلی

اما تحصیل در این رشته خالی از مشکل نیست. دندان پزشکی حرفه‌ای است که با کارهای عملی بر روی بیمار همراه است، بنابراین امکان انتقال بیماری‌های عفونی مثل هپاتیت یا ایدز از بیمار به پزشک بسیار زیاد است و دندان پزشکان باید همواره به اصول کنترل عفونت توجه داشته باشند چون یک کوتاهی یا اشتباه می‌تواند برای آنها عواقب ناخوشایندی داشته باشد. همچنین یک دندان پزشک باید بطور مرتب نرمش و ورزش کند تا دچار کمردرد و پادرد مزمن نگردد.

توانایی‌های مورد نیاز و قابل توصیه همان طور که در قسمت‌های قبل اشاره شد، عدم تسلط بر علوم پایه و زبان انگلیسی، دانشجو را از مقولات علمی دور می‌کند و صرفاً به او توانایی انجام کارهای عملی این رشته را می‌دهد.

هرآنچه که یک دانش آموز در درس زیست‌شناسی دوره دبیرستان خود فرا می‌گیرد به نحوی به رشته دندان پزشکی ارتباط دارد بخصوص دو بخش فیزیولوژی و آسیب‌شناسی که دانشجویان دندان پزشکی در دو سال اول تحصیل خود با وسعت و عمق بیشتری نسبت به دوره دبیرستان مطالعه می‌کنند.

همچنین دانشجوی این رشته باید از دست‌هایی ماهر و توانمند برخوردار باشد، چون بسیاری از کارهای دندان پزشکی از تراش دندان گرفته تا بازسازی دندان نیاز به دست‌هایی هنرمند و توانا دارد تا بتوان به نحو احسن کارهای ظریف دندان پزشکی را انجام داد.

برخورداری از سلامت کامل جسمی و روانی و قابلیت انجام کارهای بسیار دقیق علمی، عملی، کلینیکی برای داوطلبان این رشته بسیار ضروری است.

خلاقیت و مهارت در کار دست و همچنین برخورداری از خلاقیت و دید هنری، دانشجو را در انجام کارهای عملی این رشته و انجام مهارت‌های لازم در پیاده کردن آموخته‌های آن، کمک بسیار می‌کند.

مشخصات دوره

طول دوره دندان پزشکی پنج سال است و درس‌های آن در سه بخش: عمومی، پایه و اختصاصی برنامه‌ریزی شده است که از لحاظ نحوه تعلیم و تدریس، به درس‌های نظری، عملی نظری، عملی تقسیم می‌شود.

این دوره شامل دو مرحله است:

مرحله اول (۱/۵ سال): در این مرحله دانشجویان درس‌های نظری و عملی علوم پایه و عمومی را در دانشگاه (کلاس و آزمایشگاه) می‌گذرانند.

مرحله دوم (۳/۵ سال): در این مرحله دانشجویان درس‌های تخصصی را در دانشگاه (کلاس و بخش‌های کلینیکی) فرا می‌گیرند و به منظور برخورداری از کارایی آموزشی-درمانی، بیشتر این دوره تحصیلی را در بخش‌های کلینیکی دانشکده و بیمارستان‌های وابسته به ارائه خدمات بهداشتی و درمانی می‌پردازند؛ لازم به تذکر است که گذراندن درس‌های پایه برای ورود به دوره کلینیکی (مرحله دوم) ضروری است.

نظام آموزشی مطابق آیین‌نامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی است و هر واحد درس نظری ۱۷ ساعت و هر واحد درس عملی ۳۴ ساعت است.

کل واحدهای درسی این دوره ۲۰۳ واحد است.

درس‌های پایه

درس‌های پایه به درس‌هایی گفته می‌شود که زمینه‌ساز ورود دانشجو به درس‌های اصلی و تخصصی و فراگیری آنها هستند.

در این رشته درس‌های پایه جمعاً به تعداد ۴۳ واحد درسی است که عبارتند از:

فیزیک پزشکی، بیوشیمی، بافت‌شناسی انسانی، جنین‌شناسی، تشریح، ژنتیک انسانی، میکروبی‌شناسی، ایمنی‌شناسی، فیزیولوژی، روان‌شناسی عمومی، آسیب‌شناسی عمومی.

درس‌های اختصاصی

درس‌های تخصصی به درس‌هایی گفته می‌شود که اطلاعات و آگاهی‌های لازم را درباره رشته تخصصی به دانشجو داده، او را با مفاهیم تخصصی و عمده رشته مورد نظر آشنا می‌کند و آموزش‌های لازم را به او می‌دهند.

در رشته دندان پزشکی درس های تخصصی عبارتند از: کالبدشناسی و مرفولوژی دندان، زبان خارجی اختصاصی، جنین و بافت شناسی فک و دهان، آسیب شناسی دهان، ارتودنسی، اندودنتیکس، بیماری های دهان و تشخیص، بیولوژی دهان، پرئودنتولوژی، دندان پزشکی ترمیمی (پروتز متحرک پارسیل، پروتز ثابت، پروتز کامل) جراحی دهان و فک و صورت، دندان پزشکی کودکان، رادیولوژی دهان، گوش و حلق و بینی، نظام پزشکی و طب قانونی، بهداشت عمومی و اکولوژی، بهداشت محیط زیست، دندان پزشکی مجتمعی، بیماریهای روانی، بیماریهای درونی، فارماکولوژی، بهداشت دهان و تغذیه و دندان پزشکی پیشگیری مواد دندانی و پایان نامه (رساله).

دانشجویان در سال چهارم با تایید استاد راهنما، موضوعی را برای پایان نامه انتخاب و راجع به آن تحقیقاتی را آغاز می نمایند، ولی واحد پایان نامه در سال آخر محاسبه خواهد گردید که در آن زمان دانشجو پایان نامه را به هیات داوران منتخب ارائه و از آن دفاع می نماید.

خلاصه ای از مطالب مطرح شده بعضی از درس های تخصصی الزامی

اندودنتیکس: مطالب این درس شامل بررسی اتیولوژی، تشخیص، پیشگیری و درمان بیماری های پالپی و بافت های نگهدارنده دندان ناشی از ضایعات پالپ به منظور حفظ سلامت و نگهداری دندانهای طبیعی است.

بیماری های دهان و تشخیص: در درس بیماری های دهان و تشخیص، به شناسایی، تشخیص کلینیکی و پاراکلینیکی ضایعات حفره دهان و درمان ضایعات مخاطی آن و ارتباط آن با سایر بیماری های بدن پرداخته می شود.

پروتزهای دندانی: در این درس در ارتباط با مسائل ترمیمی و بازسازی دستگاه جونده (دندان ها و ساختمان مجاور کناری صورت) از طریق پروتزهای ثابت، متحرک (پارسیل و کامل) و فک و صورت بحث می شود. همچنین مسائل مربوط به اصول اکلوژن در این رشته مورد تدریس علمی عملی قرار می گیرد.

رادیولوژی: درس رادیولوژی یکی از درس های دندان پزشکی و از علوم اساسی جهت دستیابی و شناسایی حالات طبیعی و غیرطبیعی استخوان فک ها و دندان ها می باشد.

دندان پزشکی کودکان: درس دندان پزشکی کودکان، قسمتی از درس های دندان پزشکی است که شامل: تشخیص، پیشگیری و درمان بیماری دهان و دندان کودکان، معلولان و معلولان ذهنی و شناسایی رابطه آن با سلامت عمومی آن ها می باشد.

دندان پزشکی ترمیمی: این درس شامل بررسی اتیولوژی، تشخیص، پیشگیری و درمان و ترمیم ضایعات بافت های سخت دندانی به منظور حفظ سلامت و زیبایی دندان های طبیعی و بافت های نگه دارنده آن هاست.

وضعیت ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر

امکان ادامه تحصیل فوق دکترا در رشته های مختلف دندان پزشکی در ایران وجود دارد.

رشته های مشابه و نزدیک به این رشته

وجوه مشترک علمی وسیعی که این رشته با رشته پزشکی دارد، به دندان پزشک این مهارت را می دهد تا با شناخت همه جانبه ساختمان بدن و فیزیوپاتولوژی آن خدمات و درمان های لازم را در راستای تخصصی خود ارائه دهد.

آینده شغلی و بازار کار

سوال اینجاست که آیا برای این تعداد فارغ‌التحصیل رشته دندان پزشکی فرصت‌های کاری وجود دارد؟

امروزه در کشور ما فرصت‌های شغلی برای دندان پزشکان جوان به دو دلیل عمده محدودتر شده است که یکی از این دلایل پیشرفت بهداشت در کشور ماست. یعنی خوشبختانه کشور ما نیز مانند سایر کشورهای جهان در جهت پیشگیری و اهداف بهداشتی حرکت کرده و بسیاری از بیماری‌ها را مهار و کنترل کرده است.

در نتیجه مردم کمتر به پزشکان و دندان پزشکان مراجعه می‌کنند. از سوی دیگر در چند سال اخیر رشد پزشکان و دندان پزشکان نسبت به نرخ رشد جمعیت افزایش یافته است. برای مثال اگر تا ۲۰ سال قبل به ازای هر ۲۵ هزار نفر یک دندان پزشک وجود داشت حال به ازای هر ۵ یا ۶ هزار نفر یک دندان پزشک وجود دارد. البته ذکر عوامل فوق به معنای آن نیست که هیچ فرصت شغلی برای دندان پزشکان جوان وجود ندارد بلکه در بسیاری از شهرستانهای کشور، ما هنوز شاهد کمبود دندان پزشک هستیم. یعنی در حالی که در بعضی از نقاط کشور به ازای هر ۲ هزار نفر یک دندان پزشک داریم، در نقاط محروم کشورمان به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر یک دندان پزشک وجود دارد.

مطمئناً با پیشرفت بهداشت دهان و دندان، فرصت‌های شغلی یک دندان پزشک عمومی کاهش پیدا کرده است و البته افزایش تعداد دندان پزشکان جوان بیکار تنها مشکل ایران نیست چون طبق بررسی‌ها و پیش‌بینی‌های جوامع علمی خارج از کشور، در سال ۲۰۳۰ میلادی بهداشت دهان و دندان مردم به اندازه‌ای خوب خواهد بود که دندان پزشکی عمومی به بخشی از پزشکی عمومی برخواهد گشت و رشته دندان پزشکی تنها جنبه تخصصی پیدا می‌کند.

وضعیت نیاز کشور به این رشته در حال حاضر

اگرچه اهمیت رشته دندان پزشکی در شهرهای بزرگ و متوسط تا حدود زیادی روشن است، اما متأسفانه هنوز این رشته نتوانسته است ارزش والای خود را در شهرهای کوچک و روستاها، آن‌چنان که باید نشان دهد. گرایش روزافزون داوطلبان به این رشته و مراجعه رو به افزایش شهروندان به شاعران این حرفه، می‌تواند اهمیت قابل ملاحظه و نیاز به متخصصان را در این رشته، حتی در مقایسه با سایر رشته‌های پزشکی به وضوح نشان دهد.

درس های پایه رشته دندان پزشکی مقطع دکترای عمومی

فیزیک پزشکی بیوشیمی نظری

بیوشیمی عملی آناتومی نظری

آناتومی عملی بافت‌شناسی انسانی نظری

بافت‌شناسی انسانی عملی فیزیولوژی نظری

فیزیولوژی عملی ژنتیک انسانی

جنین‌شناسی عمومی

میکروبیولوژی نظری

میکروبیولوژی عملی ایمنی شناسی نظری

ایمنی شناسی عملی آسیب شناسی عمومی

آمار پزشکی و دندان پزشکی و روش بهداشت عمومی و اکولوژی محیط زیست

درس های اختصاصی رشته دندان پزشکی مقطع دکترای عمومی

کالبدشناسی و مورفولوژی دندان (نظری) کالبدشناسی و مورفولوژی دندان (عملی)

پروتز کامل ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی) پروتز کامل ۱ و ۲ (نظری)

مواد دندانانی ۱ و ۲ رادیولوژی دهان ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

رادیولوژی دهان ۱ و ۲ و ۳ (عملی) فارماکولوژی

زبان خارجی تخصصی ۱ و ۲ جنین و بافت شناسی فک و دهان (نظری)

جنین و بافت شناسی فک و دهان (عملی) آسیب شناسی ۱ و ۲ (نظری)

آسیب شناسی ۱ و ۲ (عملی) پروتز ثابت ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

پروتز ثابت ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی) پروتز ثابت ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

پروتز ثابت ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی) پروتز پارسیل ۱ و ۲ (نظری)

پروتز پارسیل ۱ و ۲ و ۳ (عملی) دندان پزشکی ترمیمی ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

دندان پزشکی ترمیمی ۱ و ۲ و ۳ (عملی) بیماری های دهان و تشخیص ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

بیماری های دهان و تشخیص ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی) پرئودنتولوژی ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

پرئودنتولوژی ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی) جراحی فک و دهان ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (نظری)

جراحی فک و دهان ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ (عملی) ندودنتیکس ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

اندودنتیکس ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی) بهداشت دهان و پیشگیری

تغذیه بیماری های درونی

ارتودنسی ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (نظری) ارتودنسی ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی)

گوش و حلق و بینی کارگاه و روش تحقیق و مبانی کامپیوتر

بیماری‌های روانی دندان پزشکی کودکان ۱ و ۲ و ۳ (نظری)

دندان پزشکی کودکان ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (عملی) تنظیم خانواده و جمعیت

نظام پزشکی و طب قانونی دندان پزشکی جامعه‌نگر (نظری)

دندان پزشکی جامعه‌نگر (عملی) بیولوژی دهان

سمینار آسیب‌شناسی رساله پایان‌نامه ۱ و ۲ و ۳

اسامی برخی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دارای رشته دندانپزشکی

ردیف رشته دانشگاه شهر

۱	دندانپزشکی	علوم پزشکی اصفهان اصفهان
۲	دندانپزشکی	علوم پزشکی اهواز اهواز
۳	دندانپزشکی	علوم پزشکی بابل بابل
۴	دندانپزشکی	علوم پزشکی تبریز تبریز
۵	دندانپزشکی	علوم پزشکی تهران تهران
۶	دندانپزشکی	علوم پزشکی رفسنجان رفسنجان
۷	دندانپزشکی	علوم پزشکی زاهدان زاهدان
۸	دندانپزشکی	علوم پزشکی شهید بهشتی تهران
۹	دندانپزشکی	علوم پزشکی شیراز شیراز
۱۰	دندانپزشکی	علوم پزشکی قزوین قزوین
۱۱	دندانپزشکی	علوم پزشکی کرمان کرمان
۱۲	دندانپزشکی	علوم پزشکی گیلان گیلان
۱۳	دندانپزشکی	علوم پزشکی مشهد مشهد

۱۴ دندانپزشکی علوم پزشکی همدان همدان

۱۵ دندانپزشکی علوم پزشکی یزد یزد